

ÎNTRE DOUĂ LUMI: PLEDÂND PENTRU O DIMENSIUNE METAFIZICĂ A VIEȚII

Lect. univ. dr. Laura MAFTEI

Universitatea Adventus, Cernica

laura.maftei@uadventus.ro

*„Un om cerșește-un codru uscat de pâine,
Altul culege din gunoi hrana de mâine,
Un altul zace-n frig, tușește, scuiță sânge.
Pot eu vorbi de Infinit lumii ce plânge?”
(Cesar Vallejo, Poem)*

Abstract: Between Two Worlds: Pleading for a Metaphysical Dimension of Life

From the very beginning, the man felt in contradiction with his own existence and torn by his weaknesses. In art and science, in philosophical meditations, or in daily affliction, his longing for something else is evident. Frequently, the human spirit, suffocated by anguish and confused by its own landmarks, has come to be struck by the absurdity of existence, and then it tried to find out a subjective truth and to invent a meaning. In this article, I have attempted to convey the aspect of man's inclination to metaphysics, embodied in his most complex and well-known hypostasis – Christian teaching –, emphasizing the living of Christians in the two worlds, the visible and actual world, respectively the spiritual and future world. Therefore, the parallel we are going to follow is present/material vs. future/spiritual and we will uncover it in the context of Christian teaching.

Keywords: metaphysics, Christianity, world, material, spiritual

---

Introducere

Nicio societate nu s-a depărtat vreodată mai mult de sacru precum societatea Occidentului actual. Fundamentele civilizației occidentale au fost

zdruncinate masiv în ultimele secole, odată cu o serie de cotituri pe care le-a cunoscut istoria. Revoluția științifică din secolul al XVII-lea a impus „o radicală mutație cosmologică și antropologică, la capătul căreia Divinul pare alungat către tărâmul imaginației poetice”, iar „structurarea mecanică a relațiilor constitutive lumii materiale nu mai tolerează discursul teologic despre miracol”¹. Revoluțiile franceză, apoi bolșevică sunt doar două dintre consemnările istorice majore ale impunerii secularismului în istoria umanității. În prezent, ne este mult mai ușor să presupunem că tot ceea ce înseamnă existența noastră ține doar de materialitate, de tot ceea ce se poate cuantifica, verifica sau clasifica. De asemenea, avansul tehnologic adâncește convingerea că, exceptând fenomenul morții, omul este stăpânul absolut al propriei sale existențe și că dincolo de tot ce poate fi supus analizei minții umane nu mai există nimic.²

Pe de altă parte, întrebările metafizice sunt vechi de când lumea. Ele, însă, au rămas să ne mai mistuie doar pe altarul artei. Dintotdeauna, rupt de Dumnezeu, omul s-a simțit în contradicție cu propria-i existență și sfâșiat de neputințele lui. Dacă ne îndreptăm atenția doar asupra artei și ne oprim la literatură, întâlnim tragedia greacă din Antichitate ce îi reamintește umanității de hazardul de neînțeles și de imprevizibilul vieții. Dacă revenim mai aproape de noi, întâlnim aceleași întrebări intense în literatura rusă, în scrierile existențialiștilor, în teatrul absurdului³ sau în capodoperele cinematografice ale lui Ingmar Bergman⁴. Spiritul uman apare sufocat de angoasă și derutat de propriile sale repere relative și nu mai crede în puterea valorilor sale; el ajunge, în cele din urmă, să fie izbit

1 Mihail Neamțu, *Zeitgeist: tipare culturale și conflicte ideologice*, Editura Curtea Veche, București, 2010, p. 323.

2 Henri Irene-Marrou a scris, în *Istoria educației în Antichitate*, câteva rânduri memorabile cu privire la aceasta: „Există un teribil imperialism în sânul oricărei tehnici; în virtutea logicii sale proprii, ea tinde să se dezvolte pe linia sa în sine și pentru sine, sfârșind prin a servi omul care o exercită. Cine nu-și dă seama azi la ce grad de inumanitate poate conduce știința la savant, biologia la medic, făcându-l să uite că trebuie să vindece oameni, știința politică la omul de stat, pe care o doctrină prea fermă îl face atât de ușor implacabil? Clasicii ne repetă că nicio instituție, nicio cunoaștere, nicio tehnică nu trebuie să devină niciodată un scop în sine; mânuite de oameni, în serviciul omului, ele trebuie să se subordoneze întotdeauna, atât în exercițiul, cât și în rezultatele sale, acestei valori supreme: omul.” (H. I. Marrou, *Istoria educației în Antichitate*, vol. I, Editura Meridiane, București, 1997, p. 351).

3 Eugène Ionesco: «Est absurde ce qui n'a pas de but... Coupé de ses racines religieuses ou métaphysiques, l'homme est perdu, toute sa démarche devient insensée, inutile, étouffante» apud Jessica Schuessler, *Les éléments de l'existentialisme dans les pièces d'Eugène Ionesco*, dramaturge du Théâtre de l'Absurde. UWSpace, 2012.

4 Vezi Kalin, Jesse, *The Films of Ingmar Bergman*, Cambridge University Press, 2003.

de absurdul existenței, încercând să se acomodeze la realitate prin găsirea unui adevăr subiectiv și prin inventarea de sensuri. Și totuși, dincolo de toate etapele ideologice prin care a trecut omenirea, stă mărturisirea tranșantă a unui Galileean care, la mijlocul celor două ere, a promis o altă împărăție și a spus: „Veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face liberi.”⁵ De două mii de ani, oameni din toată lumea își asumă învățătura lui și cred în existența unei alte vieți, una veșnică, de care credincioșii vor avea parte.

Prin urmare, este lumea vizibilă din jurul nostru ultima realitate? Este credința într-o lume nevăzută rezultatul unei gândiri iluzorii? Este credința creștină doar o cale ideală de a ne trăi viața pe pământ sau chiar este o traiectorie spre veșnicie? În acest fel pune problema Philip Yancey în lucrarea sa *Zvonurile unei alte lumi*⁶, în timp ce Eugène Ionesco observa:

„Nu există în istoria umanității civilizații sau culturi care să nu manifeste într-un fel sau în mii de alte feluri această nevoie de absolut numită cer, libertate, miracol, paradis pierdut care trebuie regăsit, pace, depășire a Istoriei... Nu există religie în care viața de toate zilele să nu fie considerată ca o închisoare, nu există filosofie sau ideologie care să nu considere că trăim în alienare... Umanitatea a avut mereu nostalgia libertății ce nu e altceva decât frumusețe, decât viață adevărată, plenitudine, lumină.”⁷

Vom sublinia, în cele ce urmează, acest aspect al creștinismului referitor la viețuirea în două lumi deopotrivă, urmărind cele două planuri paralele pe care le conține gândirea creștină: prezent – viitor, material – spiritual.

Creștinismul, cea mai metafizică învățătură: două timpuri concomitente, două înțelegeri ale existenței în lume

Creștinismul este, probabil, cea mai răspândită și mai practică învățătură metafizică. Aceasta le prezintă oamenilor alternativa unei alte lumi, care o continuă, cu anumite condiții, pe aceasta de aici. Adepții creștinismului trăiesc, într-un fel, în două lumi, dintre care una este inversul celeilalte: fizic, prezenți în lumea aceasta, dar cu speranțele și năzuințele în cea viitoare, o lume desăvârșită, condusă după alte reguli și valori.

⁵ Evanghelia după Ioan 8:32.

⁶ Philip Yancey, *Zvonurile unei alte lumi*, traducere de Anton Horvath, Editura Casa Cărții, Oradea, 2018, p. 10.

⁷ Eugène Ionesco, *Prezent trecut, trecut prezent*, traducere în limba română de Simona Cioculescu, Editura Humanitas, 2003.

În primele trei secole creștine, un necunoscut erudit care a înțeles creștinismul îi scria unui anume Diognet, într-un text care avea să reprezinte una dintre cele mai fascinante mărturii apologetice păstrate din perioada creștinismului primar – un text remarcabil atât prin arta sa literară, cât și prin profunzimea teologică⁸:

„Creștinii nu se deosebesc de ceilalți oameni nici prin pământul pe care trăiesc, nici prin limbă, nici prin îmbrăcăminte. Nu locuiesc în orașe ale lor, nici nu se folosesc de o limbă deosebită, nici nu duc o viață străină. Învățătura lor nu-i descoperită de gândirea și cugetarea unor oameni, care cercetează cu nesocotință; nici nu o arată, ca unii, ca pe învățătură omenească. Locuiesc în orașe grecești și barbare, cum le-a venit soarta fiecăruia; urmează obiceiurile băștinașilor și în îmbrăcăminte și în hrană și în celălalt fel de viață, dar arată o viețuire minunată și recunoscută de toți ca nemaivăzută. Locuiesc în țările în care s-au născut, dar ca străinii; iau parte la toate ca cetățeni, dar pe toate le rabdă ca străini; orice țară străină le e patrie și orice patrie le e țară străină. Se căsătoresc ca toți oamenii și nasc copii, dar nu aruncă pe cei născuți. Întind masă comună, dar nu și patul. Sunt în trup, dar nu trăiesc după trup. Locuiesc pe pământ, dar sunt cetățeni ai cerului. Se supun legilor rânduite de stat, dar, prin felul lor de viață, biruiesc legile. Iubesc pe toți, dar de toți sunt prigoniți. Nu-i cunoaște nimeni, dar sunt osândiți. Sunt omorâți, dar dobândesc viața. Sunt săraci, dar îmbogățesc pe mulți. Sunt lipsiți de toate, dar în toate au de prisos. Sunt înjosiți, dar sunt slăviți cu aceste înjosiri. Sunt huliți, dar sunt îndreptățiți. Sunt ocărăți, dar binecuvântează. Sunt insultați, dar cinstesc. Fac bine, dar sunt pedepsiți ca răi. Sunt pedepsiți, dar se bucură, ca și cum li s-ar da viață. Iudeii le poartă război ca onora de alt neam, elenii îi prigonesc; dar cei care-i urăsc nu pot spune pricina dușmăniei lor”⁹

Acest fragment, construit pe un evident suport retoric¹⁰, îi prezintă pe adepții învățăturii lui Christos ca raportându-se în două moduri

8 Jefford, Clayton N., ed. *The Epistle to Diognetus (with the Fragment of Quadratus): Introduction, Text, and Commentary*. Oxford University Press, 2013, p. 3.

9 *Epistola către Diognet* în *Scrierile Părinților Apostolici*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995, p. 412.

10 J. B. Lightfoot l-a numit “the noblest of early Christian writings” (*apud* Bryan C. Hollon, *Is the Epistle to Diognetus an apology? A Rhetorical Analysis, Source of Communication & Religion*, Mar. 2006, Vol. 29 Issue 1, p. 127-146). V. also Blomqvist, Jerker. “The Ad Diognetum and contemporary rhetorical practice.” *The Norwegian Institute at Athens*, 2014.

diferite la un același registru existențial: pe de o parte sunt cetățeni activi ai țărilor lor, dar sunt, pe de altă parte, și străini în acestea; se simt ca în patria lor peste tot, dar nicio patrie din lumea aceasta nu este casa lor. Sunt înzestrați cu toate instinctele și nevoile specific omenești, dar nu se lasă pradă acestor impulsuri trupești. Se supun legilor statului, dar nu sunt sclavii acestora, ci se ridică deasupra lor. Ei locuiesc pe pământ, dar sunt cetățeni ai cerului, adică ai împărăției spirituale a lui Christos. În aceasta constau identitatea și unicitatea lor. De aici, reies o serie de paradoxuri, confirmate de istorie: creștinii îi iubesc pe toți, dar puțini îi iubesc; sunt condamnați, deși nimeni nu-i înțelege. Au lipsuri multe, dar ei consideră că au de toate din belșug. Sunt înjosiți, dar faptul acesta le aduce oarecum cinste. Prin urmare, creștinii au o existență deopotrivă imanentă și transcendentă¹¹, trăind în lume (ἐν κόσμῳ), dar neapartenând lumii (ἐκ τοῦ κόσμου): deși au o localizare geografică și istorică, totuși gândirea și traiul creștinilor nu sunt condiționate de „categoriile de spațiu, timp, etnie, cultură și limbaj”¹². Aceasta este „învățătura nouă” pe care autorul necunoscut al acestei epistole i-o transmite lui Diognet (și căruia îi recomandă, pentru a înțelege noua învățătură, să se curețe de toate gândurile care i-au stăpânit mai înainte mintea și să înlătore obișnuința care l-a rătăcit, deoarece are nevoie să înțeleagă creștinismul dincolo de orice prejudecăți)¹³, așa cum este rezumată în cele ce urmează:

„They are a new race, entirely remade by the creator and saviour of the universe, and thus not of this world. Existentially free, no matter how strange this might sound today, they are above any narrow frame of reference, like God himself; they are atypical and cosmopolitan. This understanding is famously summarised by an Athonite adage, which goes like this: ‚what matters is not the place; it is the manner’. Crucified between heaven and earth, Christians transcend the here and now, their immediate context.”¹⁴

Totuși, creștinii nu se remarcă prin separarea de societate, ci, oricât de nepotrivit ar fi mediul social convingerilor lor, ei își duc traiul în

11 Tamisiea, David. „In the World, Not of the World, but Still for the World: The Christian Lay Faithful’s Secular Character.” *Catholic Social Science Review* 112-93 :(2018) 23, p. 100.

12 Doru Costache, *Christianity and the World in the Letter to Diognetus: Inferences for Contemporary Ecclesial Experience*, *Phronema*, Vol. 27 (1), 2012, 29-50.

13 *Epistola către Diognet în Scrierile Părinților Apostolici*, p. 409.

14 Doru Costache, *op. cit.*, p. 36.

mijlocul oamenilor, fără să manifeste o atitudine ostentativă față de societate. Autorul *Epistolei către Diognet* formulează analogia potrivit căreia așa cum este sufletul răspândit în tot corpul, dar este distinct de trup, la fel sunt creștinii prezenți în toată lumea, dar diferiți de ea.¹⁵

Zvonuri ale unei alte lumi

Discursul lui Isus și învățăturile pe care le dau apostolii sunt construite pe această idee a unei lumi spirituale, care există deocamdată în rândul celor ce îl înțeleg pe Isus, și care va deveni, cândva, realitatea prezentă. „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta”¹⁶, îi spune Isus lui Pilat. Pavel le scrie credincioșilor din Corint: „Dacă numai pentru viața aceasta ne-am pus nădejdea în Christos, atunci suntem cei mai nenorociți dintre toți oamenii!”¹⁷ Aflat prizonier înaintea împăratului Agrippa, Pavel mărturisește, explicând întregul proces al convertirii sale, că nu a vrut să se împotrivescă vedeniei cerești.¹⁸ În închisorile prin care trece, el cântă cu bucurie, fiindcă se gândește la împărăția cerească, nu la suferințele pe care le suportă; numai o încredere neobișnuită și bucuria unei descoperiri fără margini te pot face să nu fii descurajat într-o temniță romană, și, pe deasupra, să și cânti despre speranță. Același Pavel spune: „...noi nu ne uităm la lucrurile care se văd, ci la cele ce nu se văd, căci lucrurile care se văd sunt trecătoare, pe când cele ce nu se văd sunt veșnice.”¹⁹

Despre ucenicii săi, Isus spunea: „Ei nu sunt din lume, după cum nici Eu nu sunt din lume.”²⁰ Într-o altă ocazie, îi încuraja și le făgăduia: „În casa Tatălui Meu sunt multe locașuri. Dacă n-ar fi așa, v-aș fi spus.”²¹ Colosenilor, apostolul Pavel le spune: „Gândiți-vă la lucrurile de sus, nu la cele de pe pământ.”²² Se cuvine să remarcăm aici că aceasta nu implică nicidecum vreun îndemn la neglijență sau la lipsă de răspundere în privința chestiunilor pământești. Același Pavel care spunea că e oricând

---

15 *Epistola către Diognet*, cap. VI, p. 413.

16 *Evangelia după Ioan* 18:36.

17 *1 Corinteni* 15:19.

18 *Faptele Apostolilor* 26:19.

19 *2 Corinteni* 4:18.

20 *Evangelia după Ioan* 17:16.

21 *Evangelia după Ioan* 14:2.

22 *Coloseni* 3:2.

gata să moară de dragul lui Christos²³ a organizat într-un mod responsabil comunitățile de credincioși din cetățile Imperiului Roman; credincioșilor de aici, el le-a vorbit de harul și de legea lui Dumnezeu, despre misiunea creștină, despre ținuta femeilor în adunări, despre atitudinea față de credincioși, despre mâncare, despre virtuțile creștine, despre Cina Domnului, despre cum să-și aplice credincioșii talentele și multe altele. Orânduirea eficientă a treburilor bisericești nu a venit în contradicție cu pregătirea lui de a muri în orice moment pentru Christos. Acesta reprezintă, de fapt, paradoxul suprem pe care îl trăiește creștinul: trăind în lumea aceasta, dar fără să uite de cea viitoare.

În drama intitulată *Antigone*, scriitorul francez Jean Anouilh, recuperând mitul antic ce descrie povestea Antigonei²⁴, o înfățișează pe eroină pe deplin hotărâtă să întreprindă, cu prețul propriei sale vieți, un gest care se înscrie în tradiția societății ei, acela de a-și înmormânta frațele ucis. Creon, regele care îi refuză dorința socotită exagerată și care nu înțelege condiția supraumană a eroinei, îi prezintă lucrurile dintr-o altă perspectivă: de ce îndrăznește ea să fie altfel? De ce să găsească un sens mai înalt al vieții, de vreme ce lucrurile pot fi privite simplu: viața nu e altceva decât o carte plăcută pe care o citești, o bancă pe care să te odihnești seara, un copil jucându-se la picioarele tale ... și nimic mai mult²⁵. Exact aceasta este ispitirea supremă pentru cineva care vede lucrurile și din perspectiva metafizică: viața nu e nimic mai mult decât ceea ce se vede și se trăiește, la nivel epidermic și teluric. Dar este un glas înșelător, este un cântec al Sirenelor cu ecouri falacioase. Cuvintele lui Creon, adică zugrăvirea lumii doar în aspectele ei materiale și imediate, par o variațiune pe aceeași temă a ispitirii din pustie²⁶. Or, răspunsul lui Isus la amăgirile demonice presupune situarea lumii spirituale chiar mai presus de cea materială: omul nu trăiește doar cu pâine, ci cu fiecare cuvânt spus de Dumnezeu.²⁷

În cele ce urmează, vom urmări conversația pe care o are Isus cu femeia samariteancă, așa cum apare descrisă în *Evanghelia după Ioan*, prin care putem înțelege această realitate dincolo de ceea-ce-se-vede, pe care o promovează creștinismul.

23 Filipeni 1:20.

24 Laura Maftעי, *Le mythe d'Antigone*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2018, p. 25.

25 Jean Anouilh, *Antigone*, La Table Ronde, Paris, 2008, p. 71.

26 *Evanghelia după Luca*, cap. 4.

27 *Evanghelia după Luca* 4:4.

Întâlnirea dintre femeia samariteancă și Isus

Întâlnirea dintre femeia samariteancă și Isus²⁸ este un moment cu totul excepțional, petrecut într-un context excepțional. Nu este, de altfel, nicidecum singura întâmplare deosebită din viața lui Isus. Acest scurt eveniment aduce față în față două persoane foarte diferite, două gândiri și două discursuri opuse, respectiv două lumi distincte, dar care sfârșesc prin posibilitatea coexistenței.

Femeia din Samaria căreia Isus, care ședea lângă o fântână în miezul zilei, îi cere să-i dea apă, nu are nimic în comun cu străinul care o întreabă de vorbă. Ea e femeie, el e bărbat; ea e localnică, el e străin; ea e samariteancă, el e iudeu, iar cele două etnii erau separate religios. Nici măcar momentul din zi nu este unul obișnuit: este miezul zilei, când căldura în Israel era insuportabilă – dar femeia avea o reputație rea în ținutul acela și de aceea prefera acea oră, când în jur era pustiu. Ea e mirată că el, un bărbat iudeu, îi cere să bea apă unei samaritence. Invocarea denumirilor celor două regiuni rivale arată cât de mare era distanța dintre cele două persoane; este bariera etnică²⁹. El îi răspunde că dacă ar fi cunoscut ea darul lui Dumnezeu și pe acela care îi cere apă, ea singură ar fi cerut apă și ar fi primit un fel de apă care satură definitiv. Cu alte cuvinte, Isus pare a ști că ea are o nevoie pe care el o cunoaște, dar pe care ea trebuie s-o conștientizeze.

Isus vorbește deja de celălalt registru și încearcă s-o învețe pe femeie un lucru nou: că există și altceva în afară de ceea ce ea cunoaște și trăiește pe pământ. El folosește elementele și logica realității cunoscute de ea: când unui om îi este sete, trebuie să bea apă. Dar Isus îi spune că îi poate da un fel de apă aparte, care satură pentru totdeauna. El știa că femeia avea și alt fel de sete, alt fel de nevoie. Femeia e interesată și cere să bea din apa pe care i-o promite Isus: „Dă-mi această apă ca să nu-mi mai fie sete și să nu mai vin până aici să scot!” Acum, rolurile sunt inversate; dacă la început el i-a cerut femeii apă, acum ea îi cere lui³⁰. Iar în acel moment, Isus oprește mersul lucrurilor și schimbă conversația, aducând în

28 Evanghelia după Ioan, cap. 4.

29 Mary L. Coloe, *The Woman of Samaria: Her Characterization, Narrative and Theological Significance*. In: *Characters and Characterization in the Gospel of John*, Library of New Testament Studies (111), Bloomsbury, T & T Clark, London, 2013, p. 111.

30 Cf. Coloe, Mary L., *op. cit.*, p. 190.

discuție ceva ce nu avea nicio legătură cu subiectul lor: „Du-te de cheamă pe bărbatul tău și vino aici!” Femeia nu avea bărbat, dar avea cinci relații eșuate, iar Isus știa aceasta. Pentru ca ea să fie vindecată, trebuia să se înceapă cu punctul nevralgic al vieții ei, fiindcă așa salvează Isus: atacând exact miezul problemei.

Isus folosește metafore pentru a o face pe femeia simplă să înțeleagă realitatea unei alte lumi, invizibile, viitoare, dar care poate să prindă viață de pe acum în sufletul ei. Cele mai profunde realități sunt zărite prin intermediul celor mai umile³¹: apa din planul material și vizibil are un corespondent în planul spiritual: apa vie, pe care o oferă Isus („Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cine crede în Mine, din inima lui vor curge râuri de apă vie, cum zice Scriptura”³²); în alt loc, folosind o altă metaforă, El spune: „Eu sunt Pâinea Vieții. Cine vine la Mine nu va flămânzi niciodată și cine crede în Mine nu va înseta niciodată (...). Pâinea care se pogoară din cer este de așa fel ca cineva să mănânce din ea și să nu moară.”³³; „Eu sunt Ușa. Dacă intră cineva prin Mine, va fi mântuit; va intra și va ieși și va găsi pășune.”³⁴

Altfel spus, prezentul este aici și acum, este acesta, este cel supus simțurilor noastre și este material. Este apa pe care a scos-o samariteanca din fântână. Viitorul va fi real cândva, acum este invizibil și nu poate fi trăit deocamdată decât la nivel spiritual: este apa vieții pe care i-o poate da Isus astfel încât să nu-i mai fie niciodată sete și care să o transforme pe ea însăși într-un izvor de apă. Este un alt fel de apă, una care satură pentru totdeauna.

În acest eveniment al întâlnirii dintre Isus și femeia din Samaria, sacrul – cum ar spune Eliade – întâlnește profanul (așa sunt toate întâlnirile lui Isus cu oamenii) și încearcă să se facă înțeles dincolo de lucrurile care privesc ceremoniile și formele³⁵ sau de felul oamenilor de a înțelege legătura cu Dumnezeu. Pentru femeia din Samaria, în cadrul acelei întâlniri, zvonurile unei alte lumi au încetat să mai fie zvonuri: ea L-a întâlnit pe Mesia.

31 P. Yancey, *op. cit.*, p. 47.

32 Evanghelia după Ioan 7: 37-38.

33 Evanghelia după Ioan 6:35.

34 Evanghelia după Ioan 10:9.

35 Ellen White, *Viața lui Isus*, Editura Viața și Sănătate, București, 2006, p. 164.

Concluzii

Creștinii aduc, într-un fel, un mesaj din afară lumii acesteia³⁶. Dar auditoriul este adesea sceptic, iar zvonurile pe care ei le percep și pe care le răspândesc nu sunt întotdeauna binevenite. Romanciera Flannery O'Connor spunea că, adesea, creștinii uită că, într-un anume sens, ceea ce pentru ei este o prelungire a vederii, altora li se pare o orbecăială stranie și arogantă,³⁷. Pe de altă parte, a trăi crezând într-o lume nevăzută presupune un efort permanent: lumea naturală îl ascunde pe Dumnezeu tot atât de mult pe cât îl dezvăluie.³⁸ E mai ușor să-l glorifici pe Dumnezeu contemplând natura, însă e mai greu să faci asta în lucrurile banale de zi cu zi. Totodată, nu e ușor să trăiești închinându-te unui Dumnezeu pe care nu-l percepi cu simțurile, așa cum percepi toate lucrurile din jur, ci doar cu inima și cu mintea. Dacă ar fi fost așa, toate acele episoade de adâncă idolatrie din viața poporului evreu, prezentate în scrierile vechi-testamentare³⁹, nu ar mai fi existat. Dar simțurile omului își cer adesea drepturile: ele vor să vadă, să atingă, să audă.

Spiritualitatea, scria D. Willard, „is not an extra or „superior” mode of existence. It’s not a hidden stream of separate reality, a separate life running parallel to our bodily existence (...). It is, rather, a relationship of our embodied selves to God that has the natural and irrepressible effect of making us alive to the Kingdom of God – here and now in the material world.”⁴⁰

A avea o perspectivă metafizică asupra lumii înseamnă a căuta valori care sunt dincolo de cele comune, câtă vreme acestea din urmă sunt fluide și nu sunt ancorate de un reper absolut și obiectiv, dincolo de vizibil și material. Doar dacă îți înțelegi propria-ți existență în raport cu Creatorul și doar dacă depășești nivelul relativist, obții demnitate și libertate. În ceea ce privește creștinismul, probabil prima condiție pentru a-l înțelege ar putea fi acceptarea faptului că există posibilitatea unei lumi invizibile, dincolo de puterile noastre de cuprindere și de cadrul experienței noastre.

36 P. Yancey, *op. cit.*, p. 43.

37 Idem, *Ibidem*, p. 49.

38 Idem, *Ibidem*, p. 49.

39 Exod cap. 32 etc.

40 Dallas Willard (1988) *apud* Ellens, J. Harold, ed. *The Healing Power of Spirituality: How Faith Helps Humans Thrive* [3 volumes]. ABC-CLIO, 2009, p. 22.

Odată asumat și internalizat acest lucru, învățătura creștină apare pe deplin coerentă și congruentă spiritului uman.

Astfel, întrebării pe care o adresează Cesar Vallejo într-unul dintre poemele sale:

“Un om cerșește-un codru uscat de pâine,
 Altul culege din gunoi hrana de mâine,
 Un altul zace-n frig, tușește, scuipă sânge.
 Pot eu vorbi de Infinit lumii ce plânge?”

i s-ar putea răspunde afirmativ: poate că tocmai lipsa hranei, frigul și sângele fac ca nevoia de Infinit să fie mai stringentă. În Predica de pe Muntele Fericirilor, Isus le-a vorbit oamenilor despre acest Infinit exact în condițiile de care spune poezia lui Vallejo.⁴¹

Bibliografie

- Anouilh, Jean, *Antigone*, La Table Ronde, Paris, 2008.
- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, traducere de Dumitru Cornilescu, Casa Bibliei, București, 2012.
- Blomqvist, Jerker. „*The ‚Ad Diognetum’ and contemporary rhetorical practice.*” The Norwegian Institute at Athens, 2014.
- Coloe, Mary L., *The Woman of Samaria: Her Characterization, Narrative and Theological Significance*. In: *Characters and Characterization in the Gospel of John*. Library of New Testament Studies (461). Bloomsbury, T & T Clark, London, 2013, pp. 196-182.
- Costache, Doru, *Christianity and the World in the Letter to Diognetus: Inferences for Contemporary Ecclesial Experience*, Phronema, Vol. 27 (1), 2012, 29-50.
- Ellens, J. Harold, ed. *The Healing Power of Spirituality: How Faith Helps Humans Thrive [3 volumes]*. ABC-CLIO, 2009.
- *Epistola către Diognet în Scrierile Părinților Apostolici*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.
- Hollon, C. Bryan, *Is the Epistle to Diognetus an apology? A Rhetorical Analysis*, Source of Communication & Religion, Mar. 2006, Vol. 29 Issue 1, p. 127-146.

---

41 Evanghelia după Matei, cap. 5.

- ✦ Ionesco, Eugène, *Prezent trecut, trecut prezent*, traducere în limba română de Simona Cioculescu, Editura Humanitas, 2003.
- ✦ Jefford, Clayton N., ed. *The Epistle to Diognetus (with the Fragment of Quadratus): Introduction, Text, and Commentary*. Oxford University Press, 2013.
- ✦ Kalin, Jesse. *The Films of Ingmar Bergman*, Cambridge University Press, 2003.
- ✦ Mafte, Laura, *Le mythe d'Antigone*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2018.
- ✦ Marrou, H.-I., *Istoria educației în Antichitate*, vol. I, Editura Meridiane, București, 1997.
- ✦ Neamțu, Mihail, *Zeitgeist: tipare culturale și conflicte ideologice*, Editura Curtea Veche, București, 2010.
- ✦ Schuessler, Jessica, *Les éléments de l'existentialisme dans les pièces d'Eugène Ionesco, dramaturge du Théâtre de l'Absurd*, UWSpace, 2012.
- ✦ Tamisiea, David. „In the World, Not of the World, but Still for the World: The Christian Lay Faithful's Secular Character.” *Catholic Social Science Review* 112-93 :(2018) 23.
- ✦ Vallejo, Cesar, Spanish trans. Clayton Eshleman, *Cesar Vallejo: The Complete Poetry: A Bilingual Edition*, Clayton Eshleman, ed., University of California Press, 2007.
- ✦ White, Ellen, *Viața lui Isus*, Editura Viață și Sănătate, București, 2006.
- ✦ Yancey, Philip, *Zvonurile unei alte lumi*, traducere de Anton Horvath, Editura Casa Cărții, Oradea, 2018.